

Thema bijeenkomst: Meepraten met de gemeenteraad
Onderwerp: Duurzaamheid
Locatie: De Kraak
Datum: 4 maart 2019 11.00 – 12.00

Aanwezig:

De heer J.B. Wassink, voorzitter raad
Mevrouw J. Hofman, griffier (verslag)
De heer C. T. Lugt, VVD
De heer P. Werner, VVD
Mw. C. Oosterbaan, PvdA
De heer G. Schweigmann, Samen Terschelling
De heer J.W. Smit, PB
De heer K. Muijskens, PB
Dhr. S. Haringa, wethouder
Mw. J. Hoekstra – Sikkema, wethouder
Programmamanager Duurzaamheid, gemeente Terschelling
Terschelling Energie (2 personen)
SBB
Bakker installaties
Terschelling Techniek
Platform Duurzaam Landschap Terschelling (PDLT)

Doel:

Kort met elkaar van gedachten wisselen over de onderwerpen die in het Eilandakkoord zijn opgenomen en benoemen wat er tot nu toe met de punten is gebeurd. Zitten we op koers en voldoet dat aan de verwachtingen en natuurlijk horen we graag welke vervolgstappen er nog meer gezet kunnen worden op het gebied van duurzaamheid.

Dhr. Wassink, refereert na het voorstelrondje aan de totstandkoming van het Eilandakkoord en wat er tot nu toe is opgepakt. Geeft aan dat duurzaamheid hoog op de agenda staat van het gemeentebestuur. Merkt op dat op het commentaar richting de gemeente is dat er veel mooie plannen zijn, maar dat er ook daadwerkelijk eens wat moet gebeuren!

Terschelling Energie, verwijst naar de opening van het Zonnepark in Hee op 1 mei 2017. Geeft aan, dat ondanks mooie zomer, er minder zon is geweest dan bijv. in de Betuwe. Er vindt uitbreiding van het park plaats. Daarnaast wordt geprobeerd, i.v.m. de capaciteit van de transformator, de pieken 300 tot 400 kWh, middels een batterijoplossing in de zomer op te vangen. Voor dit project is een bijdrage van het Waddenfonds gevraagd. Over de opslagmogelijkheid van energie wordt nog verder nagedacht, omdat op termijn de algemene opgave voorligt dat we van het gas af moeten. Mogelijkheden daarvoor zijn o.a. de warmtepomp of het warmtenet. Aan dit onderzoeksproject wordt volop gewerkt. Voor piekproblemen is de batterijoplossing technisch bewezen en het meest economische haalbare, ondanks de hype die thans bestaat over waterstof. Niet duidelijk is of dat onder hoge druk in bestaande leidingen mogelijk is. Geeft aan dat een reactie is ontvangen op het tienjaren plan van de coöperatie uit 2015. Benadrukt dat Liander een aansluitplicht heeft en geen vervoersplicht.

Mw. Oosterbaan, reageert op Terschelling Energie en geeft aan dat West Terschelling geen beschermd dorpsgezicht heeft.

Dhr. Wassink, merkt op dat Liander een capaciteitsgrensprobleem heeft in het hele land. De vraag is hoe kunnen wij meedoen in de race naar voldoende capaciteit.

Terschelling Energie, de capaciteit oplossing betreft een kwestie van investeren. Ook een probleem is het aantrekken van goed technisch personeel. Noemt als voorbeeld het zonnepark in Hee, wat is aangelegd door werknemers uit Bulgarije.

Mw. Oosterbaan, wil graag weten van de deelnemers of de paragraaf in het Eilandakkoord over het thema duurzaamheid up to date is en of er zaken zijn die ontbreken.

Dhr. Wassink, noemt ter verduidelijking puntsgewijs de onderwerpen uit het Eilandakkoord op, waarop de aanwezigen vervolgens kunnen reageren.

Mw. Oosterbaan, noemt als voorbeeld de regels uit het bestemmingsplan, werken de regels of zijn deze belemmerend.

Bakker Installaties, geeft als voorbeeld de plaatsing van kleine windmolens bij eigen bedrijf. Kan qua regelgeving niet, vanwege constructie die versterkt moet worden, waardoor het ontvangen van een vergunning niet mogelijk is. Zonnepanelen plaatsen mag wel, begrijpt dat niet en is verontwaardigd noemt daarbij de tegenwerking van FUMO en Hus en Hiem.

Dhr. Haringa, verzoekt de bedrijven die hier tegen aanlopen, contact op te nemen met de gemeente, zodat duidelijk is welke problemen er zijn bij het oppakken van de duurzaamheidsmaatregelen. De gemeente kan met de betrokken instanties het gesprek aangaan. Gesuggereerd wordt om dit op de website van de gemeente op te nemen. Mogelijkheden worden nader bekeken.

Bakker Installaties zegt dat in het algemeen gesteld kan worden, dat particulieren meer duurzaamheidsmaatregelen nemen dan bedrijven. Allereerst wordt aangeraden te gaan isoleren en vervolgens tot aanschaf van een warmtepomp over te gaan.

Programmamanager Duurzaamheid gemeente, concludeert dat er op het gebied van duurzaamheid op veel verschillende zaken wordt ingezet, adviseert om op bepaalde onderwerpen/projecten meer te focussen. Het netwerk raakt vol en is overal een probleem, bovendien is besparing een kwestie van lange adem, belangrijk blijft om te bepalen waar de energie wordt in gestopt. Voor bedrijven blijkt tijd een probleem te zijn vanwege drukte, essentieel is om elkaar te versterken, aangezien je er immers beter van wordt.

Bakker Installaties, zegt dat veel bedrijven onbekend zijn met de energiescans, weten niet dat deze worden aangeboden en maken er geen gebruik van.

Terschelling Energie, geeft aan dat succesverhalen vertellen erg belangrijk is.

Dhr. Haringa, zegt dat de ambitie van de gemeente is vertaald in het duurzaamheidsplan en uitvoeringsprogramma, waarbij de nadruk ligt op CO2 reductie als ook het belang van zelfvoorzienendheid. De rol van de gemeente is regisseur en plannen maken. De besparing, transitie van stroom en transitie van warmte naar een andere oplossing, zijn daarbij uitgangspunten. Dat moet gebeuren door bewoners en bedrijven en moet de komende maanden samen opgepakt worden. Proberen concrete oplossingen te bedenken. Praat er met elkaar over, doe dingen.

Mw. Oosterbaan, vraagt zich af of er een stimulans voor bedrijven is, op financieel gebied. Denkt dat mensen wel willen, echter gezien de hoge kosten misschien niet altijd haalbaar. De gemeenteraad heeft gedacht over een revolverend fonds, maar hoe bereik je een grote groep.

Dhr. Haringa, zegt dat er met Woon Friesland gesprekken zijn over financierings- en/of subsidie mogelijkheden, om dat verder vorm te geven. De gemeente heeft hierin een faciliterende rol.

SBB, noemt als voorbeeld de verwerking van biomassa en waar je dergelijk spul op kan slaan. Wijst op de beperkte ruimte op eiland en de druk op het industrieterrein.

Dhr. Wassink, suggereert dat er dagelijks nieuwe ontwikkelingen zijn, het maken van keuzes is een continu proces. Je kiest bijv. nu voor een warmtepomp en over 15 jaar wordt dat opnieuw heroverwogen.

Dhr. Haringa, vindt dat voorlichting aan burgers essentieel is en reëel moet worden gevoerd.

Dhr. Werner, meent dat er aan de basis meer gefocust moet worden.

Bakker Installaties, vindt het belangrijk om eerst te isoleren en dan pas over te gaan tot aanschaf van warmtepomp. Op dit moment zijn dat de keuzes? Vraagt zich of particulieren meer geboden kan worden en of de gemeente hierin iets kan betekenen.

Programmamanager Duurzaamheid gemeente, zegt dat niemand het alleen kan, moeten samen eigenaar worden en goed zaken op elkaar afstemmen.

Dhr. Haringa, hoopt dat WoonFriesland ook als een soort ombudsman op dit gebied kan fungeren.

Dhr. Muijskens, vraagt aandacht voor het project 'Buurzaam Lies'.

Terschelling Energie, zegt dat het project als voorbeeld kan dienen voor de energiescan.

Mw. Oosterbaan, geeft als voorbeeld de duurzaamheidsbeurs van een aantal jaren geleden.

Dhr. Smit, vraagt zich af of er niet een soort van traject overlegd moet worden m.b.t. de energietransitie.

Programmamanager Duurzaamheid gemeente, er moet wel een eerlijk perspectief worden geboden, dus wat is haalbaar en wat is betaalbaar. Het gaat zeker wat kosten, de vraag is hoe en is dat voor iedereen bereikbaar. Een revolverend fonds is ingewikkeld en wordt niet geadviseerd om toe te passen.

Dhr. Haringa, zegt opnieuw dat communicatie erg belangrijk is. Hoe kunnen we de samenleving hierbij betrekken.

Dhr. Lugt, denkt dat Terschelling TV een optie is.

Terschelling Energie, denkt meer aan een huis-aan-huis benadering.

Dhr. Schweigmann, vindt het een mooi initiatief v.w.b. de gezamenlijke energiescan. Schrikt van basiscapaciteit m.b.t. infrastructuur.

Terschelling Energie, zegt dat Liander prima de stroom behoefte van Terschelling aankan. Pas bij massale grootschaligheid ondervinden we dezelfde problemen als Ameland, indien infrastructuur niet op orde is. Dat geldt overigens voor het hele land. Bovendien mag een netbeheerder pas investeren, bij aanvraag.

Bakker Installaties, geeft het probleem aan van een grotere elektriciteit aansluiting in het zomerhuizengebied. Is niet mogelijk i.v.m. een benodigde grotere kabel van Liander.

Dhr. Wassink, concludeert dat de verhouding met Liander steeds belangrijker wordt, de rest van de samenleving erbij blijven betrekken is eveneens van belang.

PDLT, merkt op dat naast het van het gas afgaan, het voor het energievraagstuk ook essentieel is om efficiënt met het gas om te gaan.

Dhr. Haringa, deelt tot slot mee dat op basis van de kennis van nu, alle gemeenten in 2020 plannen moeten hebben klaarliggen voor de aardgasvrije transitie.

Alle aanwezigen worden bedankt voor hun bijdrage en inzet.